

A VÁROS

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMÜVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY.

A ny. ev. szerint a 8. számból, Debreceni Közlöny

Főszerkesztő:

DR. CSÜRÖS FERENCZ

tanácsnok.

Felelős szerkesztő:

KONCZ ÁKOS

főleváltáros, tb. tanácsnok.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

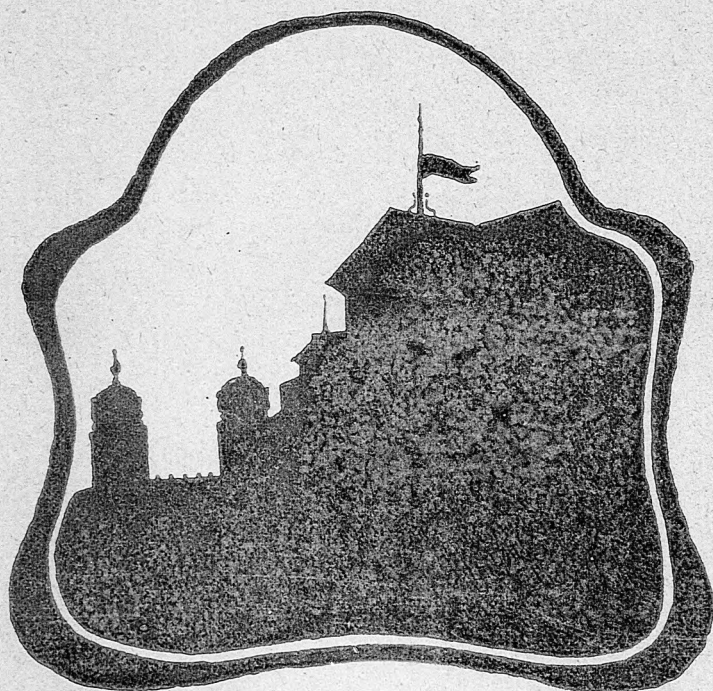
Egész évre . . . 6 korona

Egyes szám ára 20 fillér.

Megjelenik minden hó 1-én
és 15-ik napján.

SZERKESZTŐSÉG:

Városház, földszint 8. Ide kérjük a kéz-
iratokat.

KIADÓHIVATAL: Városi könyvnyomda-vállalat irodája, mely az elő-
fizetési díjakat és hirdetéseket felveszi.

Kiadótulajdonos: Debreczen szab. királyi város könyvnyomda-vállalata.

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egész évre. . . . 6 kor.
Egyes szám 20 fillér.

Megjelenik minden hó
1-ső és 15-ik napján.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG:
Városhaza, földszint 8. szám.
Ide kérjük a kéziratokat.

KIADÓHIVATAL:
Városi könyvnyomda-vállalat
irodája. Ide küldendők az elő-
fizetési díjak és hirdetések

== KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMÜVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY. ==

Főszerkesztő: Dr. CSÜRÖS FERENC, közművelődési tanácsnok.

Felelős szerkesztő: KONCZ ÁKOS, főlevéltáros, tb. tanácsnok.

Városi közgyűlés

1915 március 26. és 27-ikén.

Debreczen sz. kir. város törvényhatósági bizottsága március 26. és 27-ikén rendes közgyűlést tartott Domahidy Elemér főispán elnöklésével. A bizottsági tagok szép számban jelentek meg a közgyűlésen, amelynek tárgysorozatában néhány fontos ügy is szerepelt. Ezen közgyűlés tárgyalta a haltenyésztő társasággal kötendő szerződést, a Hadihitelintézet igen fontos ügyét, a hadbavonult tisztviselők biztosítási ügyének felelősségét, több haszonbérletnek kérelmét haszonbérlet halasztás iránt stb. A bizottsági tagok élénk érdeklődéssel vettek részt az ügyek tárgyalásában, mindvégig kitartó buzgalommal figyelve az előterjesztéseket.

93—1915. bkgy.

Domahidy Elemér főispán elfoglalván az elnöki széket, üdvözli a közgyűlés megjelent tagjait s rámutat arra, hogy sajnós — a mai közgyűlés sem mulhat el anélkül, hogy kénytelen ne lenne azokról a veszteségekről, melyek a város közönségét s közelebből a Törvényhatóságot érték —, be ne számoljon.

Dr. Jászi Viktor debreceni tudományegyetemi tanár, bizottságunk egyik érdemes tagja hunyt el az utolsó időben. Aki meleg érdeklődéssel viseltetett a közügyek iránt. Habár rövid ideig volt is tagja a törvényhatóságnak, mégis mindenkor jóakaratu lelkiismeretességgel igyekezett hozzájárulni ahhoz, hogy a város ügyei a közérdeknek megfelelően oldassanak meg.

A másik halottja a Törvényhatóságnak Lusztig Károly volt, nagykereskedő, akiben a város szintén egyik értékes szolgáját veszítette el.

Javasolja a főispán, hogy mindkét elhunyt bizottsági tag emléke a mai közgyűlés jegyzőkönyvében megörökíttessék azon határozat kimondása által, hogy az elhunytak felett a közgyűlés részvétét fejezi ki.

Ezek előrebocsátása után a közgyűlést megnyitja.

94/5444—1915.

1. **Polgármesteri jelentés** a folyó év január és február hónapjairól.

Előadó: Szabó Elek.

I. Közegészségügy.

Január hónapban a közegészségügyi viszonyok általában kedvezőbbek voltak, mint decemberben.

Heveny ragályos betegségek közül a kanyaró fordult elő nagyobb számban. Hasi hagymáz előfordult a katonaságnál 359, a polgári lakosságnál 3 esetben; vérhás a katonaságnál 120, a polgári lakosságnál 1 esetben; kolera a katonaságnál 7 esetben; vörheny a katonaságnál 2, a polgáriaknál 28; katonák közt a kanyaró 4, a polgárság közt 274; bárányhimlő a polgáriaknál 5; roncsoló toroklob polgáriaknál 12; járványos fültömírgyömb katonáknál 3, polgáriaknál 1; számmár hurut polgáriaknál 7.

A közegészségügyi viszonyok február hónapban, a január havihoz képest, kedvezőtlenek voltak. Több volt a halálozás és több a betegezés is. Különösen a légzőszervek hurutos bántalmái uralkodtak. Sok volt a kanyaró.

BARTHA ISTVÁN KÖVEZŐ-MESTER ÉS UT-ÉPÍTÉSI VÁLLALKOZÓ
DEBRECEN, KOSSUTH-UTCA 35. szám.

Elvállal kocsisútak, gyalogjárdák, udvarok, kapubejáratok kiburkolását terméskövel, kockakövel vagy téglával, vidéken is. Költségvetéssel szívesen szolgálunk. — Telefon 785. szám.

A hevenyfertőző betegségek közül előfordult kanyaró polgáriaknál 323, katonáknál 4; bárányhimlő polgáriaknál 4; hasihagymáz polgáriaknál 5, katonáknál 76; roncsoló toroklob polgáriaknál 15; vörheny polgáriaknál 17, katonáknál 5; vérhas polgáriaknál 1, katonáknál 70; fültőmirigylob polgárságnál 2, katonaságnál 3; szamár hurut polgáriaknál 12; kolera katonáknál 2; trahoma polgáriaknál 1; gyermekági láz polgáriaknál 2; halállal végződő a polgáriak közül 2, kanyaró 2, vörheny 3, roncsoló toroklob és gyermekági láz 1.

Népesedés.

A 2 hónap alatt született a város belső és külső területén 539 gyermek, meghalt 372 egyén. Házasságra lépett 91 pár.

Kerületi orvosok megvizsgáltak 242 fekvő és 584 fentjáró szegény beteget és cselédet.

Közkórház betegforgalma.

Január hónapban átjött 301 beteg. Január és február hónapban felvételre 974 beteg; kibocsátott 763 egyén; meghalt 86 egyén; ápolás alatt maradt 426 egyén.

Kerületi szülésznők 8 esetben nyújtottak ingyen segítséget.

Mentőket igénybe vettek 243 esetben.

II. Rendészet.

A rendőrség letartóztatott: Szándékos emberölésért 2, lopásért 6, csalásért 1, hatóság elleni erőszakért 1, rendőri kihágásért 587 egyént; a kir. ügyészségnek átadatott 10 egyén, rendőrileg elintéztetett 487 ügy, a városról eltoloncoltak 133 egyént, keresztül a városon 92 egyént, kiutasított kényszerutlevéllel 159 egyén.

III. Iparügy.

Iparigazolvánnyal ellátott 42 egyén, ezek után 470 korona fizettetett be a közpénztárba. Munkakönyv 121 darab adatott.

IV. Katonai ügy.

Mint átkelőt beszállásoltak 2 táborkot, 7 főzstisztet, 97 főfisztet, 3 családtagot és 8 legényt. Utóállított helybeli 3, idegen 5 egyén.

V. Adóügy.

Befizettetett a két hónap alatt:

	korona	fill.
Állami adó és kamat fejében . . .	414,620	20
Országos betegápolási adóba . . .	18,374	37
Hadmentességi adóba	504	97

Fegyver adóba	12	—
Idegen adó és illetékbe	4,635	71
Orsz. gazd. munkás és cselédsegély pénztári járulék	482	80
Keresk. és iparkamarai illeték . . .	2,463	47
Nyirvisszabályozási járulék	4,963	19
Utadó	31,267	49
Ebadó	194	—
Egyházi adó	11,512	53
Végrehajtási költség	4,363	79
2 ^o / _o -os ipariskolai adó	5,934	38
2 ^o / _o -os tüzi váltság	5,934	38
3 ¹ / ₂ ^o / _o -os alamizsna váltság	10,385	17
56 ¹ / ₂ ^o / _o -os községi póttadó	177,642	23

III. Községi bíróság ügyforgalma.

1914 december hónapról hátralék nem maradt; 1915. évi január és februárban érkezett 218 új panasz; ebből elintéztetett ítélettel 88, közbeszóló végzéssel 13; egyezséggel 13; megszünt 104; hátralék nem maradt. Vidéki megkeresés érkezett 4, végrehajtás elrendelve 23, foganatosítva 30, árvarés elrendelve 2, foganatosítva 7, felebezés felterjesztve 25.

A két hónapban közigazgatásunk minden gondját a hadbavonulással kapcsolatos teendők és az élelmezés biztosítására irányuló intézkedések képezték. A rendkívüli helyzet az ügyek fontossága és halaszthatatlansága szükségessé tették, hogy a hadbavonult tisztviselők és napidijasok ideiglenes munkaerővel pótolassanak. Éppen azért a szervezeti szabályzat 274. §-ában biztosított jogomnál fogva úgy intézkedtem, hogy a hadbavonult 86 tisztviselő és napidijas pótlására 35 ideiglenes kiegészítő napidijast alkalmaztam s ezen felül a liszt- és kenyér-utalványok kiosztására és kezelésére 40 napidijast. Az adóügy és levéltár rendezése érdekében szakfériak bevonásával értekezletet tartottam. Az idevonatkozó munkálatok folyamatban vannak. A hadbavonult tisztviselők biztosítása iránt is intézkedett a Tanács, amennyiben 92 hadbavonultat 92,000 korona erejéig a Phönix biztosító intézetnél biztosított.

Január 10-én városunkba érkezett Ferencz Szalvator főherceg ur Ófensége, az önkéntes betegápolás főfelügyelője az egészségügyi intézmények megvizsgálása céljából, aki a tapasztaltak felett teljes elismerésének adott kifejezést. Az abnormalis időjárás következtében, sajnos, a város körül levő telepeket vizáradás fenyegeti. Az ide vonatkozó intézkedések a mai közgyűlésen kerültek tárgyalás alá. Január hónap 20-ikán avattuk fel a város által létesített hősök temetőjét a hatóságok és közönség, valamint a katonaság részvétele mellett. Február 9-ikén látogatást tettem

Szalmárnémeti városnál, mikor is a város vezető egyéniségeitől biztosítást nyertem a két várost illető szíves viszony ápolását illetőleg. Hadbavonult tisztviselőink a harctéren is igyekeznek kötelességeiknek megfelelni. Ennek legszebb bizonyítéka azon örvendetes tény, hogy Debreczeni Jenő világitási vállalati igazgató, népfölkelő főhadnagyot Vilmos császár Öfelsége a vaskereszttel, dr. Roncsik Jenő rendőrfogalmazó, zászlóst pedig királyunk Öfelsége az ezüst vitézségi éremmel tüntette ki hősiességük és kötelesség teljesítésük jutalmául. Február 25-én súlyos betegség érte törvényhatóságunkat. E napon ugyanis váratlanul elhunyt dr. Jászi Viktor egyetemi tanár, törvényhatósági bizottsági tag, életének delén. A megboldogultban törvényhatósági bizottságunk egyik legkiválóbb tagját veszítette el, kinek emlékét kegyelettel fogjuk megőrizni.

Határozat.

A közgyűlés bemutatott polgármesteri jelentést tudomásul veszi.

2. A m. kir. Miniszterelnök ur leirata arról, hogy Ő császári és apostoli királyi Felsége legkegyelmesebben tudomásul méltóztatott venni, hogy a város közönsége a háboru folytán hősi halált halt katonák temetkezési helyéül a „hősök temetőjét“ létesítette.

Előadó: Dr. Vargha Elemér.

Határozat.

A közgyűlés a m. kir. Miniszterelnök ur leiratát tudomásul veszi.

3. A m. kir. miniszterelnök ur leirata a város egyes utczáinak és utainak újonnan történt elnevezése tárgyában.

Előadó: Csóka Sámuel.

Határozat.

96/3901—1915. bkgy. sz.

A közgyűlés a leiratot tudomásul veszi.

4. M. kir. Belügyminiszteri leirat a pénzügyi székhely épület céljaira eladott városi telkek ügyében.

Előadó: Dr. Vargha Elemér.

Határozat.

97/5054—1915. bkgy. sz.

A közgyűlés a m. kir. belügyminiszter ur leiratát, amelyben a Kossuth-utca 12. és 14. számú telkekből, valamint az ugynevezett Riekl-

féle kerti telekből összesen 829·30 □-öl teleknek, Kossuth-utcai közterületből pedig 4·55 □-öl területnek ölenként 500 koronáért a m. kir. kincstár részére eladása jóváhagyatott, tudomásul veszi.

Mint hogy pedig a jelenlegi pénzügyigazgatóság telkét a város megvásárolta és így a m. kir. kincstár részére csupán a város által eladott és megvett telkek ára közötti különbözet lesz kitulandó, felhívja a városi Tanácsot, hogy a vonatkozó csereszerződést a m. kir. kincstárral kösse meg és a kincstárnak fizetendő különbözet fedezete tárgyában tegyen előterjesztést. Egyidejűleg azon álláspontját, hogy a város a m. kir. kincstárnak átengedett területek vételára után az 1912. évi november hó 1-től kamatot jogosan követelhet, fentartja és ezen tárgyban a pénzügyminiszter urhoz feliratot intéz.

98—1915. bkgy. sz.

A tárgysorozat 4. pontja után dr. Fejér Ferenc biz. tag indítványt nyújt be a póttárgysorozatba felvett ügy tárgyalása iránt.

Határozat.

A közgyűlés az indítványt elfogadja.

Tanácsi előterjesztés a város lakossága részére élelmi-szerek beszerzése céljaira a már engedélyezett 500,000 K-án felül újabb 500,000 korona előleg engedélyezése iránt.

Előadó: Csóka Sámuel.

Határozat.

99/5561—1915. bkgy. sz.

A közgyűlés a városi Tanács és a közéleti bizottság egybehangzó javaslatának elfogadásával, tekintettel a háborus bonyodalmak folytán előállott rendkívüli helyzetre, a következőket határozza:

1. a liszt és kenyér mintájára szükségesnek tartja a hus, zsir, főzelékfélék rekvirálását, azok árának, szakférfiak bevonásával, megállapítását s e végből a rekvirálási és maximális ármegállapítási jog engedélyezése iránt felir a m. kir. belügyminiszter urhoz,

2. élelmi-cikkek beszerzésére a korábban engedélyezett 500,000 koronán felül még 500,000 korona előleget engedélyez. Kimondja a közgyűlés, hogy ezen összeg valamely helybeli pénzintézettől lesz igénybeveendő. Kimondja továbbá, hogy a városi Tanács a beszerzendő élelmi-szereknek a fogyasztó közönség számára való árusításában a kereskedők és husiparosok közreműködését kívánja igénybe venni.

3. az élelmi-szereknek városunkba akadálytalan szállítása végett a Máv.-ot megkeresi,

4. elrendeli a viszontelárusítókra vonatkozó szabályrendelet hatályos végrehajtását és

5. végül elrendeli, hogy a fontosabb élelmi-szerek árai az üzletekben látható helyeken kifüggesztessenek.

Szükségesnek tartja a legfontosabb élelmicikkeknek: a husnak, zsirnak és főzelékféléknek nagyban és kicsinyben való maximális árának megállapítását, hogy kellő időben eleje vétessék a mesterségesen ez idő szerint is tulmagasan felhajtott áremelés további növekedésének.

Kimondja, hogy ezen határozat jogerőre emelkedés előtt végrehajtható és végül kimondja, hogy ezen határozatot hasonló szellemű határozathozatal végett valamennyi törvényhatóságnak megküldi.

5. Abauj Torna vármegye közönségének átirata a most folyó fegyveres küzdelemben a magyar nemzet önálló államiságának kidomborítása tárgyában.

Előadó: Csóka Sámuel.

Határozat.

100/4307—1915. bkgy. sz.

A közgyűlés a jog- és pénzügyi bizottságnak a városi Tanácséval egyező javaslata elfogadásával kimondja, hogy Abauj-Torna vármegye határozatát pártolja és a m. kir. kormányhoz hasonló szellemű felirat intézését határozza el.

6. Miskolcz város átirata a városok és községek fogyasztási adótermészetű jövedelmeinek ideiglenes rendezéséről szóló 1899: VI. t.-cz. 1. §-ának módosítása tárgyában a m. kir. kormányhoz intézett feliratának támogatása iránt.

Előadó: Dr. Vásáry István.

101/5051—1915. bkgy. sz.

Határozat.

A közgyűlés Miskolcz város feliratát hasonló szellemű felirattal támogatja.

7. A nyugdíjazás folytán megüresedett tanácsi iktatói állásnak s az esetleg megüresedő állásoknak választás utján betöltése.

Előadó: Csóka Sámuel.

102/103—1915. bkgy. sz.

Elnöklő főispán a kijelölő bizottság megalakítására felhívja a közgyűlést.

A közgyűlés polgármester indítványára a kijelölő bizottság tagjaiul dr. Kemény Mór, May Andor és dr. Bacsó Dezső bizottsági tagokat választja meg. A főispán a maga részéről felkéri Kovács József, Komlóssy Dezső és Szilágyi Imre bizottsági tagokat és a kijelölés tartamára a közgyűlést felfüggeszti.

A kijelölő bizottság a következő pályázókat jelölte: Iklódy Jánost, dr. Ballay Bélát, Szegedy Lászlót, Maklár Endrét és Kovács Jánost.

Határozat.

Miután a közgyűlés egyhangulag megnyilatkozott akaratából az volt kivethető, hogy a megüresedett állásra az I. helyen jelölt Iklódy Jánost kívánja megválasztani, miután szavazás senki által nem kéretett, elnöklő főispán a megüresedett tanácsi iktatói állásra életfogytiglani megbizatással Iklódy János városi irnokot jelenti ki megválasztottnak.

8. Tanácsi előterjesztés a kertségek és telepek víztelenítése tárgyában.

Előadó: Gruner Lipót.

104/5371—1915 bkgy. sz.

Határozat.

A közgyűlés a jog- és pénzügyi bizottság és Tanács egybehangzó javaslata elfogadásával megengedi, hogy a tavaszi nagy belvizek által elborított és veszélyeztetett telepek és kertségek víztelenítési munkálatai az Aczél Géza főmérnök által elkészített tervek szerint 60,000 korona költség keretén belül a város közegei által teljesíttessenek és megengedi, hogy a 60,000 korona költség fedezésére a csatorna bekötési díjalapból 60,000 korona kölcsönképpen bocsáttassék a polgármester rendelkezésére 6°/_o-os kamataival együtt oly kikötéssel, hogy ez megtérítendő.

Ezen határozat csakis birtokon kívül felelhető.

9. Ugyanaz Aczél Géza főmérnök részére korábban megállapított 5000 K működési pótdíj kiutalása iránt.

Előadó: Csóka Sámuel.

105/4309—1915. bkgy. sz.

Határozat.

A közgyűlés a jog- és pénzügyi bizottságnak a városi tanácséval egybehangzó javaslata elfogadásával az 5000 koronát megszavazza, illetve megadja.

10. **Ugyanaz** a Magyar Hadihitelintézet debreceni körzetének létesítése iránt.

Előadó: Dr. Vargha Elemér.

Határozat.

A közgyűlés a városi Tanács és jog- és pénzügyi bizottság egyező javaslatának elfogadásával hozzájárul ahhoz:

1. hogy a Debreceni Első Takarékpénztár, a Közgazdasági Bank és Váltóüzlet, az Alföldi Takarékpénztár, az Ipar és Kereskedelmi Bank, a Debreceni Hitelbank, a Debreceni Kölcsönös-Segélyező Egylet, a Takaré- és Hitelintézet, az Általános Forgalmi Bank, a Borsod-Miskolci és Debreceni „István“-gőzmalom, a Debreceni szabadalmazott Lópatkógyár, a Debreceni helyi vasut, a Füszerkereskedelmi r.-t., a Termény- és Árúraktár, az Ipartestület, Kereskedő Társulat, Fejér és Ritter cég, valamint Debrecen sz. kir. város képviselőiben a Polgármester részvételével a Magyar Hadi Hitelintézet Részvénytársaság által nyújtandó hitel kieszközlésére és ezen hitelek tekintetében a Magyar Hadi Hitelintézet r.-t.-nak nyújtandó készfizető kezesség vállalására szindikátus alakíttassék, amelyet a magyar Hadi Hitelintézet r.-t. Debrecen sz. kir. város területén képviselőivel ruház fel.

2. Tudomásul veszi, hogy ezen képviselőiség a Magyar Hadi Hitelintézet Részvénytársaság által a vidéki hitelnyújtás tekintetében megállapított ügyrend értelmében fog működni.

2. Hogy a szindikátus képviselőit és az ügyek vitelére, valamint a felekkel, a részvénytársasággal való érintkezésre a Debreceni Első Takarékpénztár r.-t. hatalmaztatott fel.

4. Hozzájárul ahhoz, hogy a nevezett pénzügyintézetek, ipar- és kereskedelmi vállalatok, továbbá az Ipartestület, a Kereskedő Társulat és Fehér és Ritter magáncég, valamint Debrecen sz. kir. város között a debreceni körzet részére 50,000 korona erejéig terjedő hitel keretén belül a képviselőiség bíráló bizottsága által javasolt és a Magyar Hadi Hitelintézet r.-t.-hoz leszámítolás végett beküldött váltókból eredő tartozások 75%-ért a jótállás a következő százalékos arányban osztassék meg: a Debreceni Első Takarékpénztár a váltókölcsönök 10%-a, a Közgazdasági Bank és Váltóüzlet 2%-a, az Alföldi Takarékpénztár 5%-a, az Ipar és Keresk. Bank 5%-a, a Debreceni Hitelbank 3%-a, a Debreceni Kölcsön-Segélyező Egylet 3%-a, a Takaré- és Hitelintézet 2%-a, az Általános Forgalmi Bank 5%-a, a Borsod-Miskolci és Debreceni István-gőzmalom 2%-a, a Debreceni Szab. Lópatkógyár 1%-a, a Debreceni Helyi-vasut 2%-a, a Füszerkereskedelmi r.-t. 1%-a, az Ipartestület

3%-a, a Kereskedő-Társulat 2%-a, a Fejér és Ritter-cég 1%-a és végül Debrecen sz. kir. város 27%-a erejéig oly módon, hogy a nevezett Hadiintézetel szemben a fenti kulcs szerint jótállás vállalassék.

Kimondja a közgyűlés, hogy a Magyar Hadi Hitelintézet r.-t. által nyújtandó hitel közvetítésére hivatott debreceni szindikátus és képviselőiségnek ekként történt megalakítását a maga részéről jóváhagyja, illetve kimondja, hogy abban Debrecen sz. kir. város az ismertetett módon résztvesz, a szindikátusi tanácsba a város részéről Márk Endre m. kir. udvari tanácsos, polgármestert, a bíráló-bizottságba pedig dr. Vargha Elemér tb. főjegyző, tanácsnokot delegálja és kötelezőleg kimondja, hogy a most említett debreceni képviselőiség bíráló-bizottsága által a jelzett 500,000 korona erejéig megállapított hitel keretén belül javaslandó kölcsönökre vonatkozó és az e célra megbízott Debreceni Első Takarékpénztár által a vidéki ügyrend értelmében a Magyar Hadi Hitelintézet r.-t.-hoz benyújtandó és általa leszámítolandó 27%-nak erejéig a Magyar Hadi Hitelintézet részvénytársasággal szemben Debrecen város készfizetési jótállást vállal oly módon, hogy ha az itt körülírt váltók bármelyikét a váltóadós a lejáratkor ki nem egyenlíti, ugy ezen váltó összege és járuléka 27 százalékát Debrecen sz. kir. város a Magyar Hadi Hitelintézetnek, ennek felszólítására és az általa megjelölendő helyen a naptári év végén befizetni tartozik. Az esetleges veszteség fedezetéül a városi szegény-alapot jelöli ki.

Ezen határozat 8 napon belül 15 napi közszemle után jóváhagyás végett a Belügyminiszter urhoz lesz felterjesztendő és jóváhagyás után a Magyar Hadi Hitelintézet r.-t.-gal közlendő.

11. **Ugyanaz** a vízvezetési tűzcsapok számának szaporítása és az ezzel felmerülő költségek engedélyezése ügyében.

Előadó: Dr. Tóth Emil.

107/5414—1915. bkgy. sz.

Határozat.

A közgyűlés a városi Tanácsnak a jog- és pénzügyi bizottságéval egyező javaslatát elfogadván, a vízvezetési csapok szaporítását a bemutatott terv és költségvetés szerint elrendeli. A költségekre előirányzott 24,000 koronát a csatornabekötési alap terhére engedélyezi.

12. **Tanácsi előterjesztés** a vízvezetési üzemcsatorna hiányai helyreállítási munkáinak

a Fried és Adorján cég terhére elrendelése ügyében.

Előadó: Dr. Tóth Emil.

108/5412—1915. bkgy. sz.

Határozat.

A közgyűlés a városi Tanács javaslatát indokálva együtt magáévá tévén, a 4331—1915. sz. tanácsi határozat jóváhagyása mellett a vízvezeték kutakat összekötő üzemcsatorna felülvizsgálata során észlelt hiányok helyreállítási munkálatait elrendeli a Fried és Adorján-cég terhére és veszélyére, egyben engedélyezi, hogy a munkálatok költsége egyelőre Fried és Adorján-cég biztosítékából fedeztessenek, illetve a házipénztárból a szükséghez képest előlegeztessenek.

13. **Ugyanaz** városunk utcáin és közterein nyilvános illemhelyek felállítása ügyében.

Előadó Dr. Tóth Emil.

109/4303—1915. bkgy. sz.

Határozat.

A közgyűlés a városi Tanácsnak a jog- és pénzügyi bizottság véleményével egyező javaslatának elfogadásával elhatározza, hogy városunkban 18 helyen, u. m. a Petőfi-téren, a Royalnál a Hunyadi-utca törésénél, a Piac-utcának a posta-épület és Kossuth-utca torkolata közötti részen, a nagytemplom mögött, a Péterfia-utcán a honvéd laktanya előtti téren, a Hatvan-utca végén a vásártér közelében, a külső vásártéren a Miklós-utca végén, a vásártéren a Széchenyi-utca végén, az Attila- és Bocskai-téren, Degenfeld-téren, Szent-Anna-utca 20—22. házknál, Rákóczi-utcán a Csapó-utca torkolatánál, a nagyerdei parkban a kerekház mellett, a nagyerdei parkban a nyugati oldalon, az egyetem felől, a nagyerdőn a viztorony körül és a Kossuth-utca végén nyilvános illemhelyet állít fel.

A város vagy saját költségén, vagy vállalati uton állítja fel és kezeli az illemhelyeket.

14. **Ugyanaz** a Sziv-utczai óvoda városi kezelésbe vételére kötendő szerződés tárgyában.

Előadó: Dr. Csürös Ferenc.

110/3549—1915. bkgy. sz.

Határozat.

A közgyűlés a tanácsnak a jog- és pénzügyi bizottságával egyező javaslatát elfogadja, ennek

értelmében úgy a tanítási nyelvre, mely Debrecenben, magától érthetőleg csak magyar lehet, valamint az óvónő vallására nézve a református egyház javára leendő biztosítására vonatkozó kívánalmat mellőzve, a szerződési tervezetet változtatás nélkül elfogadja.

Amennyiben pedig a közgyűlés ezen álláspontját a református egyház érdekeit ki nem elégitőnek tekintheti, megkeresi a református egyház presbiteriumát aziránti nyilatkozattétel végett, hogy elfogadja-e változatlanul a Sziv-utczai óvó községi kezelésbe vételére vele kötött szerződést, megelégedvén azzal az intézkedéssel, mely a szerződés-tervezet 2. §. 4-ik bekezdésében a református egyháznak az óvó községi jellegének megóvásával adható legmesszebb menő előnyöket biztosítja.

15. **Ugyanaz** az ebtartási szabályrendelet-tervezet tárgyában.

Előadó: Dr. Vásáry István.

111/4393—1915. bkgy. sz.

Határozat.

A közgyűlés a szabályrendeletet egyes §-ok kisebb változtatásával elfogadja.

16. **Ugyanaz** az 1914. évi XLVI. t.-cz. 9. §. 4. pontja alapján működő adófelszólamlási bizottságban megüresedett rendes tagsági hely betöltése tárgyában.

Előadó: Dr. Vásáry István.

112/4804—1915. bkgy. sz.

Határozat.

A közgyűlés dr. Nagy Lajos lemondásával megüresedett helyre Kernhoffer József bankigazgató, adófelszólamlási bizottsági póttagot, póttagul pedig Rickl Antal földbirtokost választja meg.

17. **Ugyanaz** a Haltenyésztő részvénytársaságnak a Hortobágyon épülő halastavak bérletére tett ajánlata tárgyában.

Előadó: Gruner Lipót.

113/5053—1915. bkgy. sz.

Határozat.

A közgyűlés a lapunk múlt számában ismertett szerződés-tervezetet elfogadta.

114—1915. bkgy. sz.

Elnöklő főispán felhívja a mai közgyűlésen iktatóvá megválasztott Iklódy Jánost, hogy a hivatali eskü letétele végett a közgyűlés előtt jelenjék meg.

Iklódy János ezen felhívás folytán az előirt esküt letette, amit a közgyűlés tudomásul vett.

115—1915. bkgy. sz.

Az idő előrehaladottsága miatt elnöklő főispán a közgyűlést este $\frac{3}{4}$ órakor felfüggeszti és annak folytatását a f. hó 27-én d. u. 3 órára kitűzi.

Második nap.

Domahidy Elemér főispán elfoglalván az elnöki széket, a közgyűlést megnyitja.

18. **Ugyanaz** a Tiszai átvágásmenti terület átadása tárgyában.

Előadó: Gruner Lipót.

117/5406—1915. bkgy.

Határozat.

A közgyűlés a városi Tanácsnak, a jog- és pénzügyi bizottság javaslatának elfogadásával, a város és az államkincstár között a városnak tiszamenti jobbparti birtokából, a folyó által a kincstárnak balparti birtokához parti növedékként áthordott területrésére kártalanítás tárgyában létrejött egyezségi tervezetet elfogadja és a városnak átengedett terület birtokba adása és birtokba vétele céljából a kincstár képviselőjében eljáró sátoraljaujhelyi folyammérnöki hivatalt határidő kitűzésére felkéri.

19. **Ugyanaz** a közbűgáhidhi szolgaszemélyzet javadalmazásának javítása tárgyában.

Előadó: Dr. Tóth Emil.

118—1915. bkgy.

A városi Tanács bejelenti, hogy a vágóhídi személyzet fizetés javítása iránti kérelemre vonatkozólag javaslatát a tárgysorozat 37. pontja alatt felvett hasonló tárgyú kérelmére vonatkozó előterjesztésével kapcsolatosan fogja megtenni.

Határozat.

A közgyűlés a bejelentést tudomásul veszi.

20. **Ugyanaz** a helybeli szintársulatnak a városi alkalmazottak fizetéséhez hozzájárulás terhe alóli felmentése tárgyában.

Előadó: Dr. Csürös Ferenc.

119/3018—1915. bkgy.

Határozat.

A közgyűlés a Tanácsnak a jog- és pénzügyi bizottságával egyező javaslatát elfogadja és eszerint a konzorciális alapon működő szintársulatnak a városi alkalmazottak fizetéséhez hozzájárulás összegét 4590 koronát elengedi, illetőleg, tekintettel a rendkívüli nehéz viszonyokra, annak törlesztését elrendeli.

21. **Ugyanaz** a nyugdíjszabályzat némely §§-ainak módosítása iránt.

Előadó: Csóka Sámuel.

120/5591—1915. bkgy.

Határozat.

A közgyűlés a módosításokat elfogadja.

22. **Ugyanaz** a Medgyesy Lajos nyug. városi közgyám nyugdíjilletménye megállapítása tárgyában kelt közgyűlési határozat ügyében.

Előadó: Dr. Vargha Elemér.

Határozat.

A közgyűlés a városi Tanács előterjesztéséből megállapítja, hogy Medgyesy Lajos közgyám szolgálati évei alapján fizetésének teljes összegével lett az 1914. év december 1-től nyugdíjazva.

Megállapítja azt is, hogy a hivatkozott közgyűlési határozat a számvevőség által tévesen elkészített kimutatás alapján 4720 korona nyugdíjilletményt állapított meg 4800 korona helyett.

Ez okból a közgyűlés előbbi határozatát hatályon kívül helyezi és Medgyesy Lajos közgyám részére 4800 korona nyugdíjat állapít meg. Kimondja, hogy egyebekben az említett közgyűlési határozat változatlanul érvényben marad. A további intézkedéssel megbíza a városi Tanácsot.

23. **A városi Tanács bemutatja** a tisztí főügyésznek a város 1914. évi második felében folyamatban volt peres és perenkívüli ügyeinek állásáról szóló jelentését.

Előadó: Dr. Vargha Elemér.

Határozat.

A közgyűlés a városi Tanács által bemutatott, a tisztí főügyésznek a város 1914. évi má-

sodik felében folyamatban volt peres ügyeinek állásáról szóló jelentését tudomásul veszi.

24. **Ugyanaz** bemutatja a főszámvevőnek a város 1914. évi bér- és haszonbérhátralékosairól szóló jelentését.

Előadó: Dr. Varga Elemér.

Határozat.

A közgyűlés, a jog- és pénzügyi bizottság, valamint a városi Tanács egybehangzó javaslatának elfogadásával az 1914. évi bérhátralékosokról szóló kimutatást tudomásul veszi és felhívja a városi Tanácsot, hogy a hátralékok behajtása végett a szükséges intézkedéseket tegye meg.

25. **Ugyanaz** bemutatja a közigazgatási bizottság 1914. év második feléről szóló jelentését.

Előadó: Dr. Tóth Emil.

124/4841—1915. bkgy. sz.

Határozat.

A közgyűlés a jelentést tudomásul veszi.

26. **Ugyanaz** bemutatja néhai Lichtschein Sámuel és neje által hagyott zeneiskolai alapítvány alapító-oklevelet.

Előadó: Dr. Csürös Ferenc.

125/5548—1915. bkgy. sz.

Határozat.

A közgyűlés a néhai Lichtschein Sámuel és neje Kohn Karolina által tett 1400 koronás alapítvány alapító-levél tervezetét elfogadja, azt négy példányban kiállíttatni, jóváhagyási záradékkal elláttatni és aláíratni rendeli.

27. **A városi tanács** bemutatja a Muzéumok és Könyvtárak Országos Főfelügyelőségének elismerő véleményét a hortobágyi ásatások eredményét illetően.

Előadó: Dr. Csürös Ferenc.

126/4690—1915. bkgy. sz.

Határozat.

A közgyűlés a maga részéről is örömmel és elismeréssel veszi tudomásul a Muzéumok és Könyvtárak Országos Főfelügyelősége részéről kifejezésre juttatott méltánylását, Zoltai Lajos muzeumnőrnek a hortobágyi halmos sírok feltárása és azoknak szakszerű leírása körül kifejtett

munkásságát. Amidőn ezt közgyűlésünk tudomásul veszi, utasítja a Tanácsot, hogy az elismerést jegyzőkönyvileg juttassa Zoltai Lajos muzeumnőr tudomására.

28. **Ugyanaz** bemutatja a Városi Muzéum 1914. évi működéséről szóló jelentését.

Előadó: Dr. Csürös Ferenc.

127/3147—1915. bkgy. sz.

Határozat.

A közgyűlés a jelentést tudomásul veszi.

29. **Jelentés** egy fegyelmi ügy befejezéséről. Előadó: Csóka Sámuel.

128/5373—1915. bkgy. sz.

Határozat.

A közgyűlés a bejelentést tudomásul veszi.

30. **Tanácsi előterjesztés** Martinovics és társai emlékének megörökítéséhez hozzájárulás tárgyában.

Előadó: Dr. Csürös Ferenc.

129/3017—1915. bkgy. sz.

Határozat.

A közgyűlés ezen célra 500 koronát szavaz meg és utasítja a városi Tanácsot, hogy ezen összegnek az 1916. évi költségvetés keretébe beillesztéséről gondoskodjék.

31. **Bleyer Miklós** szikigyakori haszonbérelő kérelme haszonbérhátraléka befizetésére halasztás engedélyezése iránt.

Előadó: Gruner Lipót.

130/3019—1915. bkgy. sz.

Határozat.

A közgyűlés engedélyt ad Bleyer Miklós szikigyakori városi haszonbérelőnek, hogy 1914. évi április 1-től 1915. március 31-ig terjedő időről a számvevőség kimutatása szerint fennálló, 4195 korona 95 fillért kitevő bérhátralékát két részletben fizethesse meg és pedig 1915. évi augusztus 1-én és 1916. évi január 1-én, az Osztrák-Magyar Banknak az esedékesség napján érvényben levő váltó-leszámitolási kamattétele felett 3%-kal magasabb kamat megtérítése mellett.

32. **Horváth János** nagyálmzugi haszonbérlo hasonló tárgyú kérelme.

Előadó: Gruner Lipót.

131/3020—1915. bkgy. sz.

Határozat.

A közgyűlés engedélyt ad Horváth János nagyálmzugi haszonbérlonek, hogy 1915. évi január 1-től 1915. évi július hó 1-ig esedékes 19,582 korona 50 fillér haszonbérhátralékát 1915. évi augusztus 1-én fizethesse meg, az Osztrák-Magyar Banknak az esedékesség napján érvényben levő váltó-leszámitolási kamattétele felett 3%-kal magasabb kamattételtel mellett.

33. **Kertész Imre** vajdalaposi haszonbérlo hasonló tárgyú kérelme.

Előadó: Gruner Lipót.

132/1263—1915. bkgy. sz.

Határozat.

A közgyűlés engedélyt ad Kertész Imre városi bérlonek, hogy 1915. év január hó 1-től 1915. július 31-ig esedékes haszonbérhátralékát 1915. augusztus 1-én fizethesse meg az Osztrák-Magyar Banknak az esedékesség napján érvényben levő váltó-leszámitolási kamattétele felett 3%-kal magasabb kamattételtel mellett.

34. **Rosenthal H. Utóda** rendőr- és hajdulegénységi ruhaszállító 20%-os árfelemelés iránti kérelme.

Előadó: Szabó Kálmán.

133/4304—1915. bkgy. sz.

Határozat.

A közgyűlés a kérelmet teljesíti, ha vállalkozó ezen áremelés mellett egy évi időtartamra meghosszabbítja a szerződést, azon kikötés mellett, hogy ezen egy év alatt áremelést nem igényelhet.

35. **Kereskényi István** rendőr- és hajdulegénységi csizma- és cipőszállító hasonló tárgyú kérelme.

Előadó: Szabó Kálmán.

134/4305—1915. kg. sz.

Határozat.

A közgyűlés a kérelmet a fenti feltételek mellett teljesíti.

36. **A rendőrlegénység és a rendőrkézesítők kérvénye** drágasági pótlék iránt.

Előadó: Dr. Vargha Elemér.

135/5593—1915. bkgy. sz.

Határozat.

Miután kérvényezők kérelmüket visszavonták, a közgyűlés ezen bejelentést tudomásul veszi.

37. **A város szolgálatában álló napidijas irnokok, hajduk, kíségitő hajduk és vámhivatali alkalmazottak** hasonló tárgyú kérelme.

Előadó: Dr. Vargha Elemér.

Határozat.

Bár tudatában van a város közönsége, hogy a mostani közismert, különösen a legszükségesebb élelmi-cikkek abnormálisan magas áraban nyilvánuló drágaság legfőképpen a kis javadalmasú alkalmazottakat sújtja, mégis tekintettel arra, hogy a jelenlegi nehéz megélhetési viszonyok mindenkinek kötelességévé teszik a legnagyobb, szinte lemondásig menő takarékossgot, de meg a m. kir. belügyminiszter urnak körrendelete értelmében új pótlékok a háboru tartama alatt meg nem állapíthatók, a közgyűlés — a jog- és pénzügyi bizottságnak a városi Tanácséval egyező javaslata elfogadásával, — a kérelmet nem teljesítheti.

Miről a városi Tanácsot az iratokkal értesíti.

38. **A Hadifoglyokat gyámolító egyesület** segélyezés iránti kérelme.

Előadó: Dr. Csürös Ferenc.

137/3547—1915. bkgy. sz.

Határozat.

A közgyűlés e célra 100 koronát szavaz meg.

39. **Családi pótlék iránti kérelmek.**

Előadó: Dr. Vargha Elemér.

138/5048/1915. bkgy. sz.

Pető Lajos kérelme.

Határozat.

A közgyűlés a kérelmet nem teljesíti.

139/3026—1915. bkgy. sz.

Bikfalvy Miklós kérelme.

A közgyűlés a kérelmet elutasítja.

140/5050—1915. bkgy. sz.
Juhász István kérelme.

A közgyűlés a kérelmet teljesíti és nevezettnek 200 koronát szavaz meg családi pótlék címen.

40. Bakosi Ferenc külsőségi állatorvos kérelme ideiglenes minőségben eltöltött idejének a nyugdíjra jogosító szolgálat idejéhez hozzászámítása iránt.

Előadó: Dr. Vargha Elemér.

141/5347—1915. bkgy. sz.

Határozat.

A közgyűlés a kérelmet teljesíti.

41. Balogh Miklós városi hajdu hasonló tárgyú kérelme.

Előadó: Dr. Vargha Elemér.

142/3027—1915. bkgy. sz.

Határozat.

A közgyűlés a kérelmet teljesíti.

42. Szücs Lajos nyug. rendőrbiztos kérvénye nyugdíjilletményének felemelése iránt.

Előadó: Dr. Vargha Elemér.

143/5058—1915. bkgy.

Határozat.

A közgyűlés a kérelmet teljesíthetőnek nem találta.

43. A Hungária Hadi Biztosító pénztár felebbezése a hadbavonult s a nyugdíjintézmény kötelékébe nem tartozó városi alkalmazottak hadi biztosítása tárgyában kelt tanácsi határozat ellen.

Előadó: Dr. Vásáry István.

144/5413—1915. bkgy.

Határozat.

A közgyűlés a felebbezést elutasítja.

44. Ifj. Török Gabor városi mérnök felebbezése az erdei iparvasut építésénél felszámított napidíj ki nem utalása tárgyában kelt tanácsi határozat ellen.

Előadó: Gruner Lipót.

145/3551—1915. bkgy.

Határozat.

A közgyűlés a felebbezést elutasítja.

45. Dr. Kiss Sándor tb. aljegyző, I. oszt. közig. fogalmazó felebbezése családi pótlék kiutalás iránti kérelme tárgyában kelt 24,778—1914. sz. tanácsi határozat ellen.

Előadó: Dr. Vargha Elemér.

146/3025—1915. bkgy.

Határozat.

A közgyűlés a felebbezésnek helyt ad és utasítja a városi Tanácsot, hogy előbbi határozatának megváltoztatásával a közgyűlés észrevételének szellemében hozzon újabb határozatot.

46. Szabó Imre városi hajdu felebbezése fizetési előleg engedélyezés iránti kérelmét elutasító 19,259—1914. sz. tanácsi határozat ellen.

Előadó: Dr. Vargha Elemér.

147/4308—1915. bkgy.

Határozat.

A felebbezést a közgyűlés elutasítja és a tanács határozatát indokainál fogva helybenhagyja.

47. Kegydíj iránti kérelmek.

Előadó: Dr. Vargha Elemér.

148/3023—1915. bkgy.

özv. Geröcz Józsefné kegydija.

A közgyűlés özv. Geröcz Józsefné részére 1914. szeptember 1-től kezdve havi 40 koronát állapít meg.

149/5059—1915. bkgy.

özv. Cserép Jánosné kegydija.

A közgyűlés a kérelmet nem teljesíti.

150/5060—1915. bkgy.

Káposztás Illés utcaseprő kérelme.

A közgyűlés a kérelmet nem teljesíti.

151/3554—1915. bkgy.

özv. Balogh Péterné kegydija.

A közgyűlés 1914. április hó 1-től nevezettnek havi 10 korona kegydíjat állapít meg.

152/3554—1915. bkgy.

Simon Sándor kegydija.

A közgyűlés 1915. április 1-től havi 20 korona kegydíjat állapít meg.

48. Nyugdíjazási ügyek.

Előadó: Dr. Vass Károly.
5344—1915 kgy. sz.

Előterjesztett Tikos Imre városi mérnök nyugdíjazás iránti kérelme.

Határozat.

A közgyűlés a városi Tanács és a nyugdíj-ellenőrző bizottság javaslata alapján Tikos Imre városi mérnököt 42 évi szolgálatideje és az utolsó évben élvezett 5400 korona fizetése után a nyugdíjszabályrendelet 34. §. szerint 880 kor. lakbér, együtt 6280 korona nyugdíjilletménnyel a város szolgálatában kifejtett érdemei és tevékeny munkásságának elismerése mellett 1915 április 1-től nyugdíjazza. Kimondja azonban, hogy ezen nyugdíjilletményből a lakbérnyugdíj-járulék levonandó lesz.

160/5346—1915. bkgy. sz.

Werner Gábor napidijas irnok özvegyének özvegyi nyugdíj megállapítása.

Határozat.

A közgyűlés a városi Tanács és a nyugdíj-ellenőrző bizottság egybehangzó javaslata alapján Werner Gábor állandósított napidijas irnoknak 13 évi szolgálata után, özvegyének 1914 dec. 1-től kezdődőleg évi 500 korona özvegyi nyugdíjat szavaz meg feltételezeten attól, hogy a napidijas irnokok nyugdíjjogosultságát a kormány jóváhagyja.

154/5341—1915. bkgy. sz.

Debreczeni Aladár irnok nyugdíjazása.

Határozat.

A közgyűlés nevezett 1915 április 1-től kezdődőleg 26 évi szolgálata után évi 980 K nyugdíjjal nyugdíjazza.

155/5343—1915. bkgy. sz.

Debreczeni Sándor vár. hajdu nyugdíjaztatása.

Határozat.

A közgyűlés nevezett 34 évi szolgálata után 992 korona évi nyugdíjösszeggel nyugdíjazza.

156/5343—1915. bkgy. sz.

Gömöri János hajdu nyugdíjaztatása.

Határozat.

A közgyűlés nevezett 718 kor. évi nyugdíjösszeggel nyugdíjazza.

157/5358—1915. bkgy. sz.

Bányai Antal sorompós nyugdíjaztatása.

Határozat.

A közgyűlés a nyugdíjaztatást nem tartja indokoltnak.

157/5348—1915. bkgy. sz.

Herczeg József kulcsár nyugdíjaztatása.

Határozat.

A közgyűlés a nyugdíjazást nem tartja indokoltnak.

159/5359—1915. bkgy. sz.

Szabó István nyomdai papiraktárnok nyugdíjaztatása.

Határozat.

A közgyűlés a nyugdíjaztatást nem tartja indokoltnak.

161/5345—1915. bkgy. sz.

Nagy István utkaparó szolgálatba visszavételi ügye.

Határozat.

A közgyűlés a kérelmet teljesíti.

49. Szabadságolás iránti kérelmek.

Előadó: Csóka Sámuel.

162/3328—1915. bkgy. sz.

Pávay Gyula polgári biztos szabadsága.

Határozat.

A közgyűlés nevezettnek betegsége gyógyítására 6 heti szabadságidőt engedélyez.

163/3377—1915. bkgy. sz.

Márta János rendőr szabadsága.

Határozat.

A közgyűlés nevezettnek négy heti szabadságot engedélyez.

164—1915. bkgy. sz.

A tárgysorozat letárgyalása után elnöklő főispán a mai közgyűlésen 42 évi szolgálat után nyugdíjazott Tikos Imre mérnököt tb. városi főmérnöké nevezi ki.

A közgyűlés a kinevezést tudomásul veszi és felhívja nevezettet, hogy az eskü letétele végett a városi Tanácsnál jelentkezék.

165—1915. bkgy. sz.

A közgyűlés berekesztése.

Ezután elnök megköszönvén a bizottsági tagok érdeklődését, annak kijelentése mellett, hogy a f. hó 26-ikán és folytatólag 27-én tartott rendes közgyűlésben felvett jegyzőkönyvek meghitelesítésére a f. hó 29-ik napjának déli 12 óráját a városháza kis tanácstermébe kitűzi, a közgyűlést délután 3/41 órakor berekeszti.

166—1915. bkgy. sz.

Hitelesítés.

Elnök a hitelesítő közgyűlés megnyitása után elrendeli a f. évi március hó 26-ikán és folytatólagosan tartott rendes közgyűlésen felvett jegyzőkönyvek sorrend szerint leendő felolvasását.

A felolvasott jegyzőkönyvek meghitelesítették és kihirdettetni rendeltettek.

Utasítatik a kiadó, hogy a tárgysorozatot 15 napi közszemlére a város hirdetési táblájára függessze ki s annak eltelte után azt jelentése kíséretében terjessze be a városi Tanácshoz.

Polgármesteri jelentés 1913. évről.

(Folytatás.)

Törvényszéki fogház.

Beteg foglyok száma fentartott magánzárkák; fentartója m. kir. igazságügyminiszterium; a betegeket a törvényszéki orvos gyógyítja, de sem felszerelt ágyak, sem betegápolók nincsenek. Súlyosabb esetekben a betegeket a közkórházba szállítják.

Betegforgalom.

	férfi	nő	összes
1912. évről maradt	2	—	2
1913. évben jött	192	36	228
„ „ ápolva összesen	194	36	230
„ „ gyógyult	171	33	204
„ „ javult	19	3	22
„ „ gyógyulatlan	1	—	1
„ „ meghalt	1	—	1
Ápolási napok száma 2979.			

Népesedés—Születések.

	Élve született			Törvényes			Törvénytelen		
	fiu	nő	összes	fiu	nő	összes	fiu	nő	összes
Reform.	1112	1103	2225	993	967	1960	129	136	265
Rkat.	303	256	559	254	225	479	49	31	80
Gkat.	71	67	138	46	42	88	25	25	50
Ág. ev.	25	8	33	18	6	24	7	2	9
Izrael	132	125	257	123	123	246	9	2	11
Unit.	1	—	1	1	—	1	—	—	—
Bapt.	2	1	3	2	1	3	—	—	—
Külföldi	2	3	5	2	3	5	—	—	—
Összes	1658	1563	3221	1439	1367	2806	219	196	415

Halálozás.

Meghalt: református fiu 818, nő 747, összesen 1565; róm. kath. fiu 211, nő 175, összesen 386; gör. kath. fiu 55, nő 41, összesen 96; gör. keleti fiu 3, nő —, összesen 3; Ág. ev. fiu 15, nő 9, összesen 24; izraelita fiu 54, nő 62, összesen 116; baptista fiu 1, nő 1, összesen 2; felekezetenküli fiu 2, nő —, összesen 2. Meghalt összesen fiu 1159, nő 1035, együtt 2194. Összes születés fiu 1658, nő 1563, együtt 3221, születési arányszám 35.55%. Összes halálozás fiu 1159, nő 1035, együtt 2194, halálozás arányszám 22.85%. Szaporodás fiu 499, nő 528, együtt 1027, szaporodási arányszám 10.70%. Törvénytelen volt 415 elsőszülött. Halva született 124, vetelt 224, összesen 348. Házasságra lépett 737 pár és pedig ref. 397, rkat. 60, gkat. 2, ág. ev. 1, izraelita 60, vegyes 217.

*

A városi közkórház vezetésében a jelen évben változás történt, amennyiben Kenézy Gyula dr., m. kir. udvari tanácsos, egyetemi magántanár két évi igazgatói tisztétől megvált sok oldalu elfoglaltsága miatt. Kenézy Gyula dr. két éven át vezette nagy tudásával, lankadatlan szorgalmával a városi kórházat minden fizetés nélkül, miért is csak kötelességet teljesíték és az igazi érdem előtt hajlom meg, midőn fáradhatatlan buzgalmaért ezen a helyen is köszönetet mondok, nagybecsű munkájáért.

Helyébe Fői-pán ur dr. Fráter Imre nyugállományú honvéd törzsorvost nevezte ki a városi kórház igazgatójává, aki állásának elfoglalása óta fáradhatatlanul dolgozik kórházunk ügyeiben.

Amint az 1913. évi zárószámadásból kitünik, kórházunk nagy mértékben küzd a deficitel. Ezen kedvezőtlen pénzügyi állapotot elsősorban az alacsony ápolási árak okozták, másrészt az általános drágaság, végül az orvosi kezelések modern alapokra fektetése. Ezen veszedelmes állapoton csakis az ápolási díjak felemelése segíthet. A deficitet elősegítette még az is, hogy kórházunkban több átalakítást eszközöltünk, nevezeten a ragályos betegek 2 osztályából négyet csináltunk és az elme osztály ujonnan épült részét berendeztük, a műtétek részére külön műtőtermet létesítettünk, végül az épületeket kijavítottuk és a parkot rendbehoztuk. Ezek mind sok költségbe kerültek.

Kórházi bizottsági ülést 8 esetben tartottunk. A kórházi bizottság tagjai közül többen meglátogatták az év folyamán a kórházat és a tapasztalt renddel és tisztasággal meg voltak elégedve. Az ápolási költségek nehezen folynak be és tekintetben különösen a munkásbiztosító pénztár

van magas összegű hátralékban. A pénztárt több ízben megvizsgálták és rendben találták. Az élelmezés kifogástalan volt. Halálozás az orvosi és tisztviselői karban nem fordult elő.

(Folyt. köv.)

József főherceg a debreceni katonákról.

A főherceg válasza Debrecen város üdvözlétére.

Mint annak idején jelentettük, Debrecen város lelkes hangú feliratban üdvözölte József főherceget abból az alkalomból, hogy a király a temesvári VII-dik hadtest parancsnokává nevezte ki. József főherceg, aki hadtestparancsnoki minőségben a debreceni csapatok vezére lett, sajátkezűleg írott gyönyörű levélben mondott köszönetet Márk Endre udvari tanácsos, polgármesternek, a városi tanács üdvözlétéért s egyben hadvezéri elismerésének és dicséretének borostyánkoszorujával tünteti ki a hős debreceni csapatokat, amint ez az alábbiakban egész terjedelmében közölt leveléből kiténik:

Méltóságos Uram!

Debrecen szab. kir. város közönségének és tanácsának nevében hozzám intézett meleg és szeretetteljes üdvözlétért és jókívánatokért őszinte köszönetet mondok.

A magyarság szívéből hozzám intézett magasztos szavak mélyen megindítottak és azon tudat, hogy azok, kiknek fiait és testvéreit e nehéz történelmi időkben felséges urunk és hazánk az én vezetésemre bizott, megbiznak bennem: új tetterőt ad nekem és nehéz felelősségem viselését megkönnyíti.

A debreceni ezredek, melyeknek minden egyes katonája a hősiességnek, önmegtadadásbeli hazafiasságának ragyogó példái — lelkeim büszkesége, kiknek mindegyikét, mint saját gyermekemet szeretem — az utóbbi óriás küzdelmekben az orosz betörésnek a Kárpátokba a legsúlyosabb nyomást kellett elhárítaniok és közel két hónapi tusában a rettenetes orosz tulerőt megállították és állva tartották, annyira megtörték, hogy ma védelemre szorítkozik és folytonos, olyan véresen visszavert támadásait — úgy látszik — abba hagyta.

Mély meghatottsággal fájlalom azon bajtársakat, kiket a mindenható örökre elszólitott a küzdők sorából.

Nincs magasztosabb, nincs lélekemelőbb, mint a debreceni fiúk vitézségét látni, amire napnap után van alkalom. A magyar ezredek sorá-

ban is a legkiválóbbak közé tartoznak. Debrecen büszke lehet fiaira, kik a hősök között is az elsők sorában vannak!

A Mindenható ily néptől nem vonhatja meg áldását és győzelemre fogja vezetni e nagy napok végén.

Ami engem illet, hős csapataim körében érzem jól magam, oda vonz a lelkeim és ott a helyem!

Köszönetemet ismételve, üdvözlöm a debrecenieket és vagyok Méltóságodnak igaz tisztelője. Harc tér, 1915. III./14.

József főherceg.

A debreceni diákok.

Régmúlt legendás idők fuvalma szállong az ébredező tavasz levegőjében. A negyvennyolcas nagy fellángolás tüze lobog a lelkekben most, mikor a Kárpátok gerincén csodás hősiesség állják katonáink az orosz tömegek vad ostromát.

Az öreg kollégium sok vihart látott falai egyre fogadják magukba a sebesültek újabb és újabb csoportjait s az „alma mater“ gyöngéd anyja módjára fogadja magához a gyógyító írta áhítozókat, hogy sebeik gyógyulásával újból a harctérre engedje kirajzani épren vált testtel a honvédő hősöket.

Negyvennyolcas idők tüzes lehellete szállta meg az ifjúságot is. *Bagolydiákok* meg *öreg tógátusok* serege cserélte föl akkor a tógát a honvédatillával s a Debrecen alatt huszszoros orosz tulerővel vívott csatában az ő kezük irányozta az ágyut, mely Kuprianov tábornokot leseperte lováról elesett orosz vitézek halmái közé. Az öreg kollégium megifjult: egyetem lett belőle. De a régi szellem ott lakozik falai között. Negyvennyolcas honvéddiákok árnyai lebbennek a boltos folyosók alatt s régmúlt idők forró lelkesedését lehellik mai diákok, egyetemi ifjak hazaszerető szívébe.

Ha az akkori *cétusok* és *kunyhók* vidám népe hőssé tudott nőni a barna honvédatillában, a mai sokszor lebecsmérelt egyetemi ifjúság bizony nem marad hátrább a csukaszürkében. Szerb hegyek tövéből, lengyel sikságról, Kárpátok fagyos ormáról száll, száll hazafelé a hírük mesébe való hőstettekről. Aki fegyverre való volt köztük, vagy ott van már egy sorban a többi hősökkel, vagy most készülődik. A legutolsó népfölkelő szemlén alkalmasnak talált ifjak bucsuznak tantermeiktől és pár nap múlva mind beöltöznek.

A híres, sokszor emlegetett *kántus* egyre fogyatkozó létszámmal jelenik meg ünnepélyes alkalmakkor, ide s tova nem lesz, akit Mácsai

karmester pálcája dirigáljon. A fronton fognak újból találkozni a mindig jókedvű kántustagok, ahol orosz puskagolyók füttye viszi a primet, harminc és feles ágyuk bődülése a basszust. De mielőtt szétmennének, még egyszer együttesen hallatnak magukról. Ösztöndijaikról mind lemondtak a kántus tagjai s egy összegben 868 koronát ajánlottak fel a Vöröskereszt céljaira. Aki tudja, mennyi sürgős szükséglet kielégítését vonták meg maguktól, mennyi apró örömről mondtak le ezért ezek a derék fiúk, csak az tudja értékelni, mit jelent ez az áldozat.

De a többi felső- és középfoku intézetek ifjúsága is kiveszi részét az áldozattevésből. Egy másuttán rendezték ünnepségeiket a Vöröskereszt céljaira. Nincs olyan intézet, melynek ifjúságából több-kevesebb katonának is be ne vált volna.

Ime egy kis statisztika.

Részben már szolgálatban van, részben most vonul be hadi szolgálatra :

az egyetemről 140 ifju és pedig

a jogi szakról : 92.

a theologiáról : 42,

a bölcsészeti szakról : 6,

a ref. tanítóképzőből katonai szolgálatot teljesít 42 növendék,

a ref. főgimnáziumból : 27,

a felső kereskedelmi iskolából : 37,

a róm. kath. főgimnáziumból : 8,

az állami főreáliskolából : 7,

az állami fémipari szakiskolából : 28 növendék.

Összesen 289 fiatal diák, aki az iskola padjaitól siet a harctérre, hogy tettekkel, vére hullásával írja be nevét a hősök aranykönyvébe.

Valóban, Debrecen városa büszke lehet ifjúságára. Régi, híres debreceni diákok méltó utódokat hagytak maguk után.

Cs.

Apróságok Debrecen multjából.

— A legrégebb jegyzőkönyvekből. —

Debrecen sz. kir. város levéltárában 1547-től meg vannak a jegyzőkönyvek. A nagy események leírásán kívül sok apró érdekes feljegyzést találunk ezen jegyzőkönyvekben, melyeknek írója nem fukarkodott a legcsekélyebb esetek feljegyzésében. Bemutatunk ezek közül egynehányat, amint fel vannak jegyezve évszám szerint, itt-ott magyarázatot fűzve azokhoz.

A *vérdíj*. Erszénygyártó Mihályné urát Szabó Imre agyonverte. Törvény elé kerülvén a dolog, az asszony kiegyezett a gyilkossal ekképpen: Szabó Imre fizet az özvegynek 50 forintot, az özvegy pedig fogadja, hogy ura megöléséért soha-

sem tesz szemrehányást Szabó Imrének. A felek az egyezséget a tanács előtt megkötötték és azt írásban foglalták. 1547.

Ebben az időben szokás volt a „vérdíj“-ban kiegyezés. Ez még a mózesi könyvek maradványa, ahol szintén említés van téve ilyen vérdíj fizetéséről. Szabó Imre által „vérdíj“ címén fizetett 50 forint oly nagy összeg volt, hogy egy egész vagyont tett ki. A „vérdíj“ nagysága okozta tehát azt, hogy ilyen fizetés csak a legkritkább esetben fordult elő Debrecenben.

Megkövetés. Szakmári Mengh Balázs széles jókedvében gyalázó szavakkal illette a Birót és a borbirókat. Elfogták. Írásbeli fogadalmat tett a javulásra. Ha nem tartja meg a fogadalmat, ütessék el a feje minden ítélet nélkül. 1547.

A megkövetés századokon keresztül szokásban volt Debrecen büntetőjogában. Második vétkezéskor a bűnös ritkán kerülte ki a halált, ha mégis megkegyelmeztek életének, akkor a hóhér örök időre kiverte a városból.

Csiszár Lőrinc büne. Csiszár Lőrinc az új bortól megittasodván, tisztességes asszonyi állatot, sőt a feőbiróné asszonyomat is csufolta, ezt „kerekefejű“-nek gunyolván és viganóját ide-oda rángatván. Kalodába vele és tizenkét órán át nevéssen rajta a sokaság 1549.

A kaloda a piacon állott a templom előtt; aki egyszer ebbe bekerült, a rajta esett szégyent a nép soha el nem felejtette.

Összevásárlási tilalom. A tanács megparancsolja, hogy senki se merészelje délelőtt 10 óra előtt a piacra hozott árúkat nyereségre összevásárolni. 1551.

Már abban az időben voltak, mint az egykoru jegyzőkönyvek lapjain olvassuk, „kitanult, ravasz kalmárok“, akik a piaci élelmiszereket összevásárolták, hogy azokat a piacra később jövknek uzsorakamattal eladhassák. Az ilyenek büne kitudódván, portékájukat elkótyavetyélték és azonkívül rövidebb-hosszabb ideig tömlöcbe csukták és a vásárlástól eltiltották.

Az italos asszony. Kalmár Ilona asszony az égett bort úgy itta, mint a vizet és részegen a város hajduival illetlenül társalgott et eis ostenxa dedic in publico foro. Bezárták azzal az intelemmel, hogy ismétlés esetén fejét leütik. 1562.

A magisztratus különös gonddal örködött a jó erkölcsűek felett és ezek megsértőit szigoruan büntette, kiviláglik abból, hogy ugyanezen asszony később ismét „hujogatott, vihogott a város fiatal cselédeivel“, miért is fejét vették.

Kit illett a kivégzett ruhája? A tanács ki-mondta, hogy a tüzön, pallos alatt és akasztófán kivégzett gonosztevők felső ruhái a város cselédeit, az alsók a hóhért illettik. 1563.

Mivel úgy a város cselédei, mint az alkalmazott hóhér szerény ellátásban részesültek, nekik jutottak az elítéltek legtöbbször hitvány ruhái, amelyeket aztán ők a még szegényebbeknek eladtak.

Dékán Erzsébet fogadása. Dékán Erzsébet az urát hűtlenül elhagyta. Ez azonban követelte a felesége visszatérését. A tanács karhatalommal vitette vissza az asszonyt az urához, aki megbocsátott neki oly feltétellel, hogy fogadást tesz arra, hogy többé nem szökik meg a háztól. 1573.

A magisztrátus hü öre volt a családi élet békéjének és tisztaságának és mindent elkövetett, hogy a tévedőket visszavezesse a családjuk körébe.

A mulatozás korlátozása. A magisztrátus elrendelte, hogy lakodalmakból és egyéb vendégeskedésekből este tíz órakor minden lélek hazamenjen. Ezen mulatságokban pedig mindenki szerényen, keresztényhez illően viselkedjen, ne lármázzon és ne üvöltözzön. Aki pedig ezen időn túl dorbézol és illetlenkedik, 15 napig áristomba teendő, vagy ha tehetsége van, 10 forintot fizet.

Debrecen város népe abban az időben csöndes életet élt. Nyáron 8, télen 7 órakor mindenki pihenőre tért. Valószínű, hogy abban az időben is akadtak egyesek, akik az akkori Szebeniné és Kardosné féle ivóban mulatoztak és rá se bedittek a tilalomra. A büntetés azonban észre térítette a mulatozókat, mert éjszakai „kiabálások és üvöltések”-ről éveken át nem találunk feljegyzéseket.

Kajtor András büne. Kajtor András gonosztevő betört a Simándi János portájára és ennek csodaszép tizenhatéves leányát elrabolta és gonoszul amplexált. Csakhamar elfogták, kezét-lábát kerékbe törték, fejét vették és testét a keréken hagyták az égi madaraknak. 1590.

Illyen esetet még csak egyet olvashatunk a város jegyzőkönyvében. A tettes ez alkalommal is halállal bünhődött. Az akkori notárius a város reputációja érdekében fel is jegyzi, hogy Kajtor András nem „városbéli”, hanem valami vagabundus beste-lélek volt.

Tetemrehívás. Sajó Gergely — miután feleségét hűtlenségéért a háztól elkülde — nemsokára meghalt mérgezés következtében. A gyanu az asszonyra hárult és elfogták. Odavezették az ura ravatalához, ahol meg kellett esküdnie ártatlanságára. Az asszony hangos esküvéssel megesküdött, elbocsátották tehát, előbb azonban hűtlenségéért a hóhér megverte. 1593.

Tetemrehívás a legrégebb korban szokásban volt és nem egyszer sikerrel járt a bűn felderítésében. Mert a megölt ember látása úgy hatott

a bűnösre, hogy annak arcáról könnyen le lehetett a bűnt olvasni.

Nyelvváltság. Szombati Kelemenné kicsufolta a tiszteletes prédikátorokat. Fizessen 20 forintot, vagy ha nem tud, vonattassék ki a nyelve. Az asszony fizetett. 1597.

A nyelvváltság szintén a régi idők szokása volt. Nagyon természetes, hogy ha nem tudott a bűnös fizetni, vagy börtönnel, nem egyszer halállal büntették.

Nincsen Krisztus. Tót István és felesége Karácsony szent napján abroncskötő vesszőket hasogattak. Mikor a szomszédok figyelmeztették őket, hogy Krisztus születésének ünnepe legyen, azt mondta az asszony, hogy nincs Krisztus és a magyarok pénzen vették az ünnepet. Nyelvét kivonta a hóhér. 1609.

Az istenkáromlót és tagadót a magisztrátus keményen büntette, nehogy „a gaz és dudva felverje az Isten kertjét.”

Közli: **K. Á.**

(Folytatjuk.)

Mirek.

— **A polgármester utja.** Márk Endre m. kir. udvari tanácsos, polgármester az elmúlt héten Budapestre utazott függőben levő fontosabb városi ügyek megsürgetése céljából. Utja eredményes volt, amennyiben a függő ügyek gyors és kedvező elintézéséről kormánykörökben megnyugtató ígéretekot kapott.

— **A református felsőbb leányiskola a Vöröskeresztért.** A népszerű Dóczi-intézet fényesen sikerült s megismételt ünnepélyt rendezett a Vöröskereszt javára. Jövedelmét az igazgató az alábbi szép levél kíséretében juttatta el rendeltetési helyére: Méltóságos Polgármester Ur! Van szerencsém a Vöröskereszt-egylet céljaira rendezett szerény iskolai ünnepélyünk tiszta jövedelmét, 656 korona 74 fillért, Méltóságodhoz juttatni, mint tanubizonyosságát annak az áldozatkész hazaszeretetnek, melyre Debrecen leányait neveljük. Növendékeink — a legkisebbtől a legnagyobbig — példás igyekezettel buzgólkodtak, hogy tehetőségük szerint hozzájáruljanak a sikerhez. A szép eredmény az ő dicsőségük, de az öröm a miénk is, kik betanításukkal a Méltóságod lelkes elnöksége alatt virágzó Vöröskereszt-egylet céljaihoz óhajtottunk hozzájárulni. Isten áldását kérve Méltóságod ezen irányu munkálkodására is, vagyok Debrecenben, 1915 március 31-én Méltóságos polgármester urnak, kiváló tisztelettel: *Koncz Aurélné* igazgató, mint a rendező-bizottság elnöke.

— **Nyugdíjazás.** Debrecen sz. kir. város törvényhatósági bizottsági közgyűlése Tikos Imre városi mérnököt 42 évi szolgálat után teljes javadalmazásával nyugdíjazta saját kérelmére, buzgó szorgalmának elismerése mellett. Tikos Imre egy élet munkásságát áldozta a város javára, páratlan szorgalmával, lelkiismeretes kötelességtudással és nagy szakértelemmel végezve hivatalának teendőit. Most, midőn a megérdemelt nyugdíjba vonult, őszintén kívánjuk, hogy pihenés napjait sokáig élvezhesse.

— **Tikos Imre kineveztetése.** Domahidy Elemér főispán Tikos Imre városi mérnököt nyugdíjaztatása alkalmából tiszteletbeli főmérnöké nevezte ki.

— **A német nyelv a tanyai iskolában.** A kultúra terjed nemcsak a városokban, hanem a vidéken is és napról napra értesítéseket kapunk népünk kultúra szeretetéről. Ki hitte volna csak néhány évvel ezelőtt, hogy a tanyai gyermekek németül fognak tanulni? Az ondódi I. sz. iskola növendékei közül többen mint magán tanulók felkérték *Szakács Irén* ottani okleveles h. tanítónőt, hogy tanítsa őket a német nyelvre. A napokban iskolalátogatás céljából künn jártunk az ondódi iskolánál és igaz lelki örömmel láttuk a tanuló gyermekek előmenetelét a német nyelvben. Kisgazdák és bérlők gyermekei teljesen helyes kiéjtéssel tanulják a német nyelvet a helyes tanítás nyomán. Nem csak a tanulni vágyó gyermekeket illesse ezért dicséret, hanem az okos szülőket és a tanítónőt is, aki minden tekintetben mintaszereuen vezeti iskoláját.

— **Telefon-összeköttetés a városházán.** A városi Tanács tudvalevőleg elrendelte a városháza hivatalaiba a telefon bevezetést úgy, hogy a hivatalok a városházi elnöki központal össze lesznek kötve. A munkálatok serényen folynak és a szerződés értelmében április végére az összeköttetések elkészülnek.

— **Értesítés.** „Debrecen sz. kir. város büntető jogának fejlődése“, „Ős Debrecen“ és „Szomorú órák emlékei“ című könyveimből még rendelkezem néhány példánnyal. Valamennyi könyv ára darabonként 2 korona, melyből 50%-ot a Hadsegélyző hivatal rendelkezésére bocsátok. Koncez Ákos főlevéltáros, tb. tanácsnok.

— **A debreceni tanyai áll. elemi népiskolák tanítói a hadban.** A debreceni tanyai állami elemi népiskola tanítói közül a háború folyamán hadi szolgálatra bevonultak: K. Nagy Sándor ehesi, Varga József nagycseréi, ifj. Vén Árpád elepi, Szoboszlai Sándor kösülszegi, Pálfi Lajos paci, Lente Miklós ondódi, Varga Géza hegyesi tanítók. A behívottak közül Szoboszlai Sándor kösülszegi tanító megsebesült, Varga Géza hegyesi

tanítót pedig a hadvezetőség eldöcsátotta. Ugyancsak katonai szolgálatot teljesítenek Péterffy József és Juhász József gazdasági ismétlő iskolai igazgatók. A hadbavonult tanérok helyettesítéséről a kir. tanfelügyelőség gondoskodott.

— **Értesítés.** A Hortobágyra a juh kihajtás 1915. évi április hó 10-ére engedtetett meg. Debrecen, 1915 március 25. A városi Tanács.

— **Polgári fülletőség haza hordása.** A városi Tanács a polgári fülletőség hazaszállításiának véghatárnapját 1915. évi április hó 15-ig meghosszabbította. Debrecen, 1915 március hó 27-én. A városi Tanács.

— **Népkonyha helyett ingyenkenyér.** A népkonyha mult hó 23-án, kedden délben megszüntette eddigi működését. A város 1915. évi költségvetésében 5000 korona volt felvéve a népkonyha céljaira, utóbb még 4000 koronát utalt ki a tanács a nemes emberbaráti intézmény fenntartására. Naponkint azonban 1200—1300 gyermek és felnőtt kereste fel a népkonyha Péterfia-utcai helyiségét s így a pénz is elfogyott és az ételkiadást meg kellett szüntetni, legalább is a mostani formájában. — Szerencsére a nehéz téli időszakon túl vagyunk már s a tavaszi munkák megkezdésével sok szegény ember jut keresethez, de még így is nagyon sok elhagyatott szegénynek, kivált gyermeknek hiányozni fog nagyon az, amit eddig a népkonyha nyújtott. Hogy az ilyenek nyomoruságán enyhítsen, a Debreceni Haladás szabadkőműves-páholy 1500 koronát ajánlott fel a népkonyha helyét pótló ingyen-kenyér intézmény létesítésére. Mihelyt tehát a népkonyha megszüntette üzemét, helyébe lépett az ingyen-kenyér intézmény s így mégsem marad senki sem kenyér nélkül Debrecenben, aki a segítségre rászorult. Mivel azonban az 1500 korona csak bizonyos időre elegendő, a nyomoruság pedig, ha talán növekedni nem is, de szünetelni sem fog, nagy szükség van a közönség támogatására is. Az erre szánt nemeslelkű adományok *Berzöfy Vince*, az Alföldi Takarékpénztár titkára címére küldendők.

MIVAGTALOS RÉSZ.

Debrecen szabad királyi város Polgármesterétől.

877—1215. eln.

Beadványa Székely Imrének és Simon Istvánnak a „Bugyi füzetek“ utcai árusítása tárgyában.

Határozat.

Nagy Józsefnek, valamint Székely Imrének kiadásában megjelenő „Bugyi füzetek“ átvizsgálása után megállapított, miszerint:

ezen füzetek alkalmasak arra, hogy nemzetünknek ellenségeivel folytatott háboruját gúny- és nevetség tárgyává tegyék;

a Székely Imre kiadásában megjelenő füzetek durva és jóízlelésbe ütköző kifejezéseket és leírásokat sűrűn tartalmaznak, így a közerkölcsiséget is nagyfokulag sértik, egyik füzetben pedig a gyónást s ezáltal a vallást is kigúnyolják;

ezenkívül pedig megállapítható az is, hogy Nagy József kiadásában megjelenő füzetek eredeti engedélyezett alakjuk megváltoztatásával s a füzetek számának indokolatlan halmozásával;

Székely Imre kiadásában megjelenő füzetek pedig a Nagy József szerkesztője Simon István „Bugyi Sándor“ könyvében megjelent illusztrációinak engedély nélküli utánnyomásával és felhasználásával — kölcsönösen oly okot szolgáltatottak, melyek folytán Nagy Józsefnek 790. szám alatt s Székely Imrének 822. szám alatt utcai árusításra megadott engedélyemet a mai napon az 1914. évi XIV. t.-c. 11. §-a alapján visszavonom s a „Bugyi füzetek“ utcai árusítását mai naptól kezdődőleg betiltom.

Az engedély visszavonását a törvényhatóságnak „A Város“ című hivatalos lapjában a 2500—1914. M. E. számú rendelet értelmében közzétenni rendelem.

Miről dr. Csürös Ferenc kultur tanácsnok főszerkesztőt, Rostás István rendőrfőkapitányt, Nagy József (Darabos-utca 19.), Székely Imrét (Hunyadi-utca 13.) értesitem.

Kelt Debrecen, 1915. évi március hó 15-én.

Márk Endre,
m. kir. udvari tanácsos,
polgármester.

5236—1915. sz.

Mirdetmény.

Debrecen. szab. kir. város Tanácsa a törvényhatóság egész területére kiterjedőleg közhírré teszi, hogy a m. kir. belügyminiszter ur 31.008—1915. III. számú leiratának a m. kir. miniszteriumnak a buza- és rozsliszt kimérése tárgyában 649—1915. M. E. szám alatt kiadott rendeletét, — tekintettel arra, hogy a kellő mennyiségű tengeri lisztről való gondoskodás már lehetővé vált, a *folyó évi március hó 20-án kezdődő hatállyal életbe léptette.*

A m. kir. kormány 649—1915. M. E. számú rendelete a következő:

A buza- és rozsliszt kiméréséről.

„A m. kir. miniszterium a háboru esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott 1912. LXIII. törvénycikknek és a hadi szolgáltatásról szóló 1912. évi LXVIII. törvénycikknek kiegészítéséről intézkedő 1914. évi L. t.-cikk alapján a következőket rendeli:

1. §.

Kenyér, kenyéreműek vagy más sütemények előállításával ipar- vagy keresetszerűen foglalkozó vállalatok, üzemek, üzletek vagy egyének az 5. §. rendelkezései alá nem eső kenyérnek, kenyéreműnek vagy más süteménynek előállításához buza- vagy rozslisztet, vagy ezeknek árpaliszttal való keverékét csak úgy használhatják, továbbá a már elkészített tésztaát megsütésre csak akkor fogadhatják el, ha a felhasznált lisztmennyiségnek legalább 50%-a tengeriliszt.

2. §.

Olyan kenyeret, kenyéreműt vagy más süteményt, amelynek előállításához buza- vagy rozslisztet az 1. §-ban megállapított aránynál nagyobb mennyiségben használtak fel, tilos forgalomba hozni, kivéve ha az 5. §-ban megállapított kivételek alá esik.

Az 1. §. rendelkezéseinek megfelelő arányu keverékből előállított kenyeret, kenyéreműt vagy más süteményt, ha súlya kisülve 50 grammal nagyobb, csak a sütés befejezésétől számított 24 óra eltelte után szabad forgalomba hozni.

3. §.

A belügyminiszter az 1. és a 2. §-ban foglaltaktól eltérő rendelkezéseket állapíthat meg olyan helyekre nézve, ahol tengeriben hiány van. Ilyen esetben a kenyérhez, kenyéreműhöz vagy más süteményhez a buza- vagy rozslisztet oly arányban kell felhasználni, hogy az egész keverékben legalább 25% burgonya legyen.

4. §.

Az 1. és 3. §-nak a buza-, rozs-, árpa- és tengeriliszt, valamint a burgonya keverési arányára vonatkozó rendelkezéseit a belügyminiszter — a törvényhatóság első tisztviselőjének felterjesztésére — a törvényhatóság egész területén vagy egy részén a magán-háztartásokra is kötelezőknek állapíthatja meg.

5. §.

Az 1. és a 2. §-ok rendelkezései alá nem esik:

a) az a cukrászsütemény, amelyben az előállításához felhasznált összes anyagokból a liszt nem éri el az egész mennyiség 50%-át;

b) a buza-, rozs- vagy árpaliszt felhasználása nélkül előállított mindennemű sütemény;

c) a pékiparban előállítani szokott vizes zsemlye; vizes zsemlyét azonban naponként csak egyszer abban az időben szabad előállítani, amelyet

erre községekben a főszolgabíró, rendezett tanácsú és törvényhatósági joggal felruházott városokban, valamint Budapest székesfővárosban és Fiume városában és kerületében a városi tanács — a község vagy város egész területére egységesen — megállapít;

d) az a sütemény, amelyet kórházak, üdülőházak és a gyermekeket vagy betegeket ápoló egyéb intézetek szükségletére vezető orvosaik határozott minőségben és mennyiségben megrendelnek;

e) a katonai parancsnokságok által megrendelt sütemény.

6. §.

Aki az 1—5. §-ok rendelkezéseit megszegi, kihágást követ el és az 1914. évi L. törvénycikk 9. §-a értelmében két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, a székesfővárosi m. kir. államrendőrség működésének területén az államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Felhívja a városi tanács a város közönségét, hogy a m. kir. kormány rendeletét *a legpontosabban tartsa be* és elvárja a hatóság, hogy a rendelet közérdekű és hazafias célzatának megvalósulása érdekében a maga részéről is minden lehetőt megtesz.

Debrecen, 1915. évi március hó 19-én.

A városi Tanács.

5187—1915.

Árverési (zárt ajánlati) hirdetmény.

Debrecen sz. kir. város közbérlőhid telepén az 1915. évi május hó 1-től 1921. évi május hó 1-ig terjedő hat éven át a naponként előálló szemét, állati hulladék és trágyanemű anyagoknak elszállítására, illetve a szállítási jog bérbeadására folyó 1915. évi április hó 16-ik napján, délelőtti 11 órakor a városháza közgyűlési termében nyilvános szóbeli árverés fog tartatni.

A szállítási jog bérbevételére azonban zárt ajánlatok is tehetők, amelyek ugyanakkor, a szóbeli árverést követően nyilvánosan felbontatni.

Erről az árverelni szándékozók és érdeklődők azzal értesítetnek, hogy a jelenlegi évi bérösszeg 700 korona, mint kikiáltási árnak 10%-át tartoznak az árverés alkalmával az árverést vezető bizottságnál bánatpénzzel készpénzben letenni, illetve a polgármesteri hivatalhoz **1915. évi április hó 16. napjának délelőtti 11 órájáig** beadandó zárt ajánlatok tevői a bánatpénzt előzetesen a házi-

pénztárnál letétbe helyezni és az erről nyert letéti jegyet ajánlatukhoz csatolni és ajánlatukban kötelezőleg kijelenteni, hogy az árverési feltételeket ismerik s azokat magukra nézve kötelezőnek tartják.

Az árverési feltételek a városi számvevői hivatalnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Debrecen, 1915. március 22.

A városi Tanács.

Felhívás !

A m. kir. földmivelésügyi miniszter ur 4382—1915. eln. számú rendeletével elrendelte, hogy az 1896., 1895. és 1891. évben született és népfelkelő bemutatató szemlén alkalmasnak osztályozott egyének közül azok, akik a mezőgazdaságban nélkülözhetetlenek, felmentésre javaslatba hozásának.

Felmentésre csak olyan egyént lehet javaslatba hozni, akiknek bevonulása következtében valamely gazdaságban (mezőgazdasági intézménynél, vállalatnál) az üzem egészben vagy részben tartósan szünetelni volna kénytelen, vagy az illető gazdasági üzem (intézmény, vállalat) igen súlyos, esetleg pótolhatatlan károsodást szenvedne. Oly egyének javaslatba hozatala, akiknek helyébe mást alkalmazni és felfogadni lehet, mellőzendő, valamint mellezendő azoknak javaslatba hozatala is, akiket más rokon vagy családtag, vagy alkalmazott helyettesíthet.

Ennélfogva felhivatnak azok, akik felmentésre igényt tartanak, hogy 1915. évi március hó 20., 21., 22., 23., 24. és 25. napjain a délután 3—5 óra között a felmentést indokoló okmányaikkal (adókönyv, bérleti szerződés stb.) esetleg írásbeli felszerelt kérvényeikkel a városi tanács katonai és illetőségi ügyosztályánál (városháza, emelet 19. szám) jelentkezzenek.

A városi tanács katonai és illetőségi ügyosztályától.

M. kir. posta- és táviridőigazgatóság Nagyvárad.

15,730—1915.

Figyelmeztetés

a postai csomagok célszerű csomagolása, helyes címzése stb. tárgyában.

A *husvét*i rendkívüli forgalom ideje alatt a küldeményeknek késedelem nélkül való kezelése csak úgy biztosítható, ha a közönség a csomagolásra és címzésre vonatkozó postai szabályokat betartja.

Különösen szem előtt tartandók a következők.

1. Pénzt, ékszert más tárgyakkal egybe csomagolni nem szabad.

2. Csomagolásra faláda, vesszöböl font kosár, viaszos- vagy tiszta, közönséges vászon, kisebb értékű és csekélyebb súlyú tárgyakkal pedig erős csomagolópapir használandó.

Vászon- vagy papírburkolattal bíró csomagokat göb nélküli zsineggel többszörösen és jó szorosán átkötni, a zsineg keresztezési pontjain pedig pecsétviasszal lezárni kell.

A pecsételésnél vésett pecsétnyomó használandó.

3. A címzésnél kiváló gond fordítandó a címzett vezeték- és keresztnévnek vagy más megkülönböztető jelzések (pl. ifjabb, idősb, özvegy stb.) továbbá a címzett polgári állásának vagy foglalkozásának és lakhelyének pontos kitételére; a Budapestre és Wienbe szóló küldemények címirataiban ezenkívül a kerület, utca, házszám, emelet és ajtójelzés stb. kiteendő.

A rendeltetési hely tüzetes jelzése (vármegye) s ha ott posta nincs, az utolsó posta pontos és olvasható feljegyzése különösen szükséges.

A címet magára a burkolatra kell írni, de, ha ez nem lehetséges, úgy a cím fatáblácskára, bórdarabra vagy erős lemezpapírra irandó, melyet tartósan a csomaghoz kell kötni.

A papirlapokra irt címeket mindig egész terjedelmében kell a burkolatra felragasztani.

Felette kívánatos, hogy a feladó nevét és lakását, továbbá a címirat összes adatait feltüntető papirlap legyen magában a csomagban is elhelyezve arra az esetre, hogy ha a burkolaton levő címirat leesné, elveszne vagy pedig olvashatlanná válnék, a küldemény bizottsági felbontása útján a jelzett papirlap alapján a csomagot mégis kézbesíteni lehessen.

Kívánatos továbbá, hogy a feladó saját nevét és lakását a csomagon levő címirat felső részén is kitüntesse.

5. A csomagok tartalmát úgy a címiraton, mint a szállítólevélen szabatosan és részletesen kell jelezni.

Budapestre és Wienbe szóló élelmiszereket, illetve fogyasztási adó alá eső tárgyakat (hustemű, szeszes italok stb.) tartalmazó csomagok címirataira, nemkülönben az ilyen csomaghoz tartozó szállítóleveleken a tartalom, minőség és mennyiség szerint kiirandó (pl. szalonna 2 kgr., egy pulyka 3 kgr., 2 liter bor stb.).

A tartalom ily részletes megjelölése a fogyasztási adó kivetése szempontjából szükséges és a gyors kézbesítést lényegesen előmozdítja.

Nagyvárad, 1915 március hó 29-én.

Siket s. k.

3840—1915.

Értesítés.

A gazdaközönség értesítettik, hogy a Salétrom laktanya udvarán levő lótrágya bárki által fizetés nélkül elszállítható.

Debrecen, 1915 március hó 11-ikén.

Gazdasági ügyosztály.

„Apolló” mozgó

Piac- és Miklós-utca sarok.

A debreceni közönség legkedveltebb

mozgó színháza.

Minden 2—3-ik napon

a főváros legelőkelőbb mozgó színházainak ujdonságaiából

gazdag és változatos új műsor.

Délután 5 és 7 órakor félhelyárak.

Kényelmes dohányzó, várakozó és büffé.

Tóth Gyula

— **vasnagykereskedő** —

Debreczen, Piac-utca 20. sz.

***** (Városháza) *****

Állandóan raktáron : mindenféle rúdvas, szekértengely, mezőgazdasági és háztartási cikkek.

— **Szerszámok, épület- és butorvasalások.** —

Vasbutorok a legolcsóbbtól a legdiszesebb kivitelig. — **Cserépkályhák és tűzhelyek.**

Telefon 29. sz. Telefon 29. sz.

Debrecen szab.kir. város Világítási Vállalata.

Elvállalja: légszesz- és villamos berendezések elkészítését világítási, erőátviteli, fűtési és főzési célokra. A gáz- és villamos világítás jobb és olcsóbb a petróleumnál. Gázzal sütni és főzni sokkal jobb és félannyiba kerül, mint fával. ~~~~~

Gázfűtés kandallók és fürdőkályhák minden másnál tisztábbak, kényelmesebbek, biztonságosabbak. ~~~~

A villamos motor legcélszerűbb és legtakarékosabb hajtóerő a világon. ~~~~~

Szép és olcsó lámpák, csillárok és hozzávaló felszerelések kaphatók. ~~~~~

Elsőrendű pirszén (koks) porosz kőszén.

Fekete kőszén-kátrány fatárgyak és épületek megvédésére. ~~~~~

Első minőségű ammoniak sulphat (legbecesebb nitrogén-légeny tartalmú műtrágya.) ~~~~~

Tetszés szerinti mennyiségben kapható vagy megrendelhető a gyárban, vagy városi üzletünkben

Piac-utca 81-ik szám alatt.

Mindennemű felvilágosítással szívesen szolgál:

az Igazgatóság.

A légszesz- és villamos gyárat az érdeklődő közönség bármikor megtekintheti.

Gyári és igazgatósági telefon: 74. Városi üzlet telefon: 90.

